

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VRHOVNI SUD
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
Broj: 65 0 Rs 644449 25 Rev
Sarajevo, 15.07.2025. godine

Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine u Sarajevu, u vijeću sastavljenom od sudija Jasminke Kubat, kao predsjednice vijeća, Mirsade Čaušević-Dučić i Amele Mahić Samardžić, kao članica vijeća, u pravnoj stvari tužiteljice S. M. iz Ž., Ulica..., koju zastupa punomoćnik Adnan Novo, advokat iz Sarajeva, protiv tuženog Energopetrol d.d. Sarajevo, sa sjedištem u Sarajevu, Ulica Titova broj 36., koga zastupa Advokatsko društvo Spaho d.o.o. iz Sarajeva, radi naknade nematerijalne štete, vrijednost spora 100.000,00 KM, odlučujući o reviziji tuženog protiv presude Kantonalnog suda u Sarajevu broj: 65 0 Rs 644449 24 Rsž 2 od 17.03.2025. godine, u sjednici vijeća održanoj dana 15.07.2025. godine, donio je sljedeću:

P R E S U D U

Revizija se usvaja, drugostepena presuda preinačava, na način da se žalba tužiteljice odbija i prvostepena presuda potvrđuje.

Tužiteljica je dužna tuženom na ime naknade troškova revizijskog postupka isplatiti iznos od 1.822,00 KM u roku od 15 dana koji počinje teći prvog dana nakon dostave prepisa presude tužiteljici.

O b r a z l o ž e n j e

Prvostepenom presudom Općinskog suda u Sarajevu broj: 65 0 Rs 644449 23 Rs 2 od 08.08.2024. godine prvim stavom izreke odbijen je tužbeni zahtjev za isplatu naknade nematerijalne štete u ukupnom iznosu od 26.170,00 KM i to za pretrpljene duševne bolove i strah zbog zlostavljanja na radu u periodu od aprila 2014. do 31.12.2015. godine kao i smanjene životne aktivnosti, sa zakonskom zateznom kamatom počev od dana podnošenja tužbe 26.04.2017. godine pa do isplate. Drugim stavom izreke naloženo je tužiteljici da tuženom nadoknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 7.388,55 KM u roku od 15 dana, dok je odbijen zahtjev tuženog za naknadu troškova u iznosu od 1.263,60 KM.

Drugostepenom presudom Kantonalnog suda u Sarajevu broj: 65 0 Rs 644449 24 Rsž 2 od 17.03.2025. godine prvim stavom izreke žalba tužiteljice je djelimično uvažena i prvostepena presuda preinačena, na način da je tuženi obavezan da tužiteljici isplati naknadu štete za pretrpljene duševne bolove zbog smanjene životne aktivnosti i strah koji je trpila zbog zlostavljanja na radu u periodu od oktobra 2014. do 31.12.2015. godine u ukupnom iznosu od 10.080,00 KM, sa zakonskom zateznom kamatom počev od 26.04.2017. godine pa do isplate. Drugim stavom izreke preinačena je odluka o troškovima postupka, na način da je određeno da svaka strana snosi svoje troškove zastupanja u prvostepenom i drugostepenom postupku, a tuženi je obavezan da tužiteljici nadoknadi troškove vještačenja u iznosu od 350,00 KM u roku od 15 dana. Trećim stavom izreke žalba tužiteljice u preostalom dijelu je odbijena kao neosnovana i prvostepena presuda potvrđena.

Protiv drugostepene presude tuženi je blagovremeno izjavio reviziju zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, sa prijedlogom da se revizija usvoji, drugostepena presuda preinači na način da se u cijelosti odbije tužbeni zahtjev uz naknadu troškova parničnog postupka, uvećanih za sastav revizije u iznosu od 2.700,00 KM, i PDV 17% u iznosu od 459,00 KM i takse na reviziju po odluci suda.

Tužiteljica je u odgovoru na reviziju predložila da se revizija odbaci kao nedopuštena, odnosno odbije kao neosnovana.

Ispitujući pobijanu presudu u granicama propisanim odredbom člana 241. stav 1. Zakona o parničnom postupku¹, ovaj revizijski sud je donio odluku kao u izreci.

Revizija je osnovana.

Neprihvatljiv je prigovor revidenta da su počinjene povrede odredaba parničnog postupka pred drugostepenim sudom i da drugostepeni sud nije ocijenio sve žalbene navode jer pobijana presuda sadrži razloge o svim odlučnim činjenicama sa aspekta predmeta spora, jasna je i razumljiva i utemeljena na sadržaju zapisnika i dokaza u spisu predmeta, tako da ne sadrži nedostatke zbog kojih se ne bi mogla ispitati, pa nema povrede odredbe člana 191. stav 4. ZPP na koju revident neosnovano ukazuje.

Kako je drugostepeni sud u obrazloženju pobijane presude ocijenio sve žalbene navode, pravilno primjenjujući odredbu člana 231. ZPP-a, a ocjena pravnih učinaka utvrđenog činjeničnog stanja, ne predstavlja primjenu odredbe člana 8. ZPP već primjenu materijalnog prava, pa na osnovu svega izloženog ovaj sud zaključuje da nije ostvaren revizijski razlog povrede odredaba parničnog postupka iz člana 209. u vezi sa članom 8. ZPP i članom 15. stav 1. Zakona o zabrani diskriminacije.²

Međutim pravilno se revizijom tuženog ističe da je materijalno pravo u ovom slučaju pogrešno primijenjeno.

Predmet spora u revizijskoj fazi je zahtjev za isplatu naknade nematerijalne štete zbog pretrpljenog mobinga.

Iz pravno relevantnih činjeničnih utvrđenja nižestepenih sudova proizilazi:

- da je tužiteljica bila zaposlenica kod tuženog od 1998. godine i da je do 2009. godine radno mjesto tužiteljice bilo u Živinicama gdje je i živjela, a da je zbog reorganizacije posla i zatvaranja Podružnice u Živinicama u 2009. godini, tužiteljica potpisala ugovor o radu za obavljanje poslova radnog mjesta Zamjenik finansijskog direktora sa mjestom rada u Sarajevu, uz pravo raspolaganja putničkim službenim vozilom i isplatu naknade za odvojeni život,

- da je tužiteljica 2011. godine prihvatila ponudu tuženog za zaključenje izmjenjenog ugovora o radu za radno mjesto rukovoditelj Sektora maloprodaje, pa je na osnovu tog ugovora radila do 2013. godine, a dana 01.06.2013. godine sa tuženim je zaključila ugovor o radu za obavljanje poslova radnog mjesta rukovoditelj Sektora podrške u maloprodaji sa mjestom rada u Sarajevu,

¹ „Službene novine Federacije BiH“ br. 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15

² “Sl. glasnik BiH” br. 59/2009 i 66/2016

- da je tužiteljici kod tuženog prestao radni odnos na osnovu zaključenog Sporazuma od 20.11.2015. godine, kojim je ugovoreno da se najkasnije sa danom 31.12.2015. godine raskida Ugovor o radu broj E100-HR-212/13 od 01.06.2013. godine, te da će se do 30.11.2015. godine izvršiti primopredaja svih poslova, a da će tuženi isplatiti otpremninu u neto iznosu od 80.000,00 KM. U Sporazumu je navedeno da tužiteljica nema drugih potraživanja prema tuženom kao poslodavcu po bilo kom osnovu, te da se unaprijed odriče prava na pokretanje bilo kakvih postupaka, (sudskih, vansudskih i drugih) protiv poslodavca pred nadležnim sudovima ili drugim organima,

- da je tužiteljica protiv tuženog vodila parnični postupak kod Općinskog suda u Sarajevu pod brojem: 65 0 Rs 538575 15 Rs radi utvrđenja da je u periodu od 19.11.2014. godine do 30.12.2015. godine, imala pravo na korištenje službenog vozila prema modelu korištenja A, shodno odredbama tačke 2.3.1. Pravilnika o korištenju službenih vozila u Energopetrol d.d. Sarajevo broj HR1_G3_EPI od 21.04.2014. godine, i tačke 2.3.1. Pravilnika o korištenju službenih vozila u Energopetrol d.d. Sarajevo broj HR1-G3_EPI od 14.07.2015. godine i da je tužbeni zahtjev pravosnažno odbijen prvostepenom presudom Općinskog suda u Sarajevu broj: 65 0 Rs 538575 15 Rs od 20.11.2019. godine,

- da je vještak medicinske struke u svom nalazu i mišljenju naveo da je kod tužiteljice u periodu od aprila 2014. do 31.12. 2015. godine došlo do stresa, odnosno do remećenja njenog dotadašnjeg duševnog mira, te da je to navedeno stanje dovelo do psihičkog poremaćaja, odnosno do umanjena opće životne aktivnosti u visini od 15%.

Na ovakvo utvrđeno činjenično stanje prvostepeni sud je odbio tužbeni zahtjev uz obrazloženje da tužiteljica nije učinila vjerovatnim da je pretrpila mobing, niti da je dokazala da se njeno zdrastveno stanje može dovesti u uzročno - posljedičnu vezu sa radnjama tuženog, tako da tužiteljici ne pripada pravo na isplatu nematerijalne štete u skladu sa članom 12. stav 1. tačka c. Zakona o zabrani diskriminacije u vezi sa članom 200. ZOO.

Postupajući po žalbi tužiteljice, drugostepeni sud je, za razliku od prvostepenog suda, utvrdio da je tužiteljica u periodu od oktobra 2014. do 31.12.2015. godine pretrpjela mobing, a koji se po stavu drugostepenog suda ogleda u poduzetim radnjama: usmena ponuda za zaključenje ugovora o radu za drugo radno mjesto, uskraćeno obavljanje radnih zadatka, promjena kancelarije prije reorganizacije, a što je sve imalo za posljedicu da je tužiteljica trpila duševne bolove i strah, koji su uticali na njeno zdravstveno stanje zbog čega je tužiteljici smanjena životna aktivnost u procentu od 15%. Po ocjeni tog suda tužiteljica je zbog navedenog i pristala na sporazumni prekid radnog odnosa uz isplatu otpremnine, pa je tužiteljici dosudio novčanu naknadu primjenom odredaba člana 12. stav 1. tačka c. Zakona o zabrani diskriminacije u vezi sa članom 154. stav 1. i 200. Zakona o obligacionim odnosima.

Odredbom iz člana 4. stav 3. Zakona o zabrani diskriminacije propisano je da je mobing oblik nefizičkog uznemiravanja na radnom mjestu koji podrazumijeva ponavljanje radnji koje imaju ponižavajući efekat na žrtvu čija je svrha ili posljedica degradacija radnih uslova ili profesionalnog statusa zaposlenog.

Dakle, mobing podrazumijeva svako aktivno ili pasivno ponašanje od strane poslodavca, usmjereno na dostojanstvo i psihički integritet ličnosti zaposlenog kroz nepristojno i grubo ponašanje, namjerno izolovanje i zapostavljanje, verbalno napadanje, ismijavanje, ogovaranje, neopravdane stalne prijetnje (npr. otkazom ugovora o radu,) i pritisci kojima se

zaposleni drži u stalnom strahu, prijetnja da će se protiv njega pokrenuti istraga, namjerno izazivanje konflikata i stresa, što bi moglo dovesti do narušavanja zdravlja zaposlenog.

U ovom postupku obaveza tužiteljice je bila da učini vjerovatnim da je bila žrtva mobinga, dok teret dokazivanja sa stepenom sigurnosti da do mobinga nije došlo, kao negativne činjenice, leži na suprotnoj strani, tj. tuženom saglasno odredbi člana 15. stav 1. Zakona o zabrani diskriminacije.

Iz činjeničnih utvrđenja nižestepeni sudovi proizilazi da je tužiteljica kao zaposlenik tuženog obavljala radne zadatke po više zaključenih ugovora o radu, a da je zadnji ugovor zaključen dana 01.06.2013. godine i po istom je obavljala poslove radnog mjesta Rukovoditelj Sektora podrške u maloprodaji sa mjestom rada u Sarajevu, a da je u 2013. godini došlo do velikih organizacijskih promjena kod tuženog, kao posljedica započetog procesa spajanja tuženog sa kompanijom Holdina. U septembru 2014. godine, tužiteljici je usmeno saopćeno da je planirana reorganizacija Sektora u kojem je ona radila, pa da joj se zbog toga data ponuda za zaključenje ugovora o radu za drugo radno mjesto. Tužiteljica nije sporila da je odbila zaključenje novog ugovora, uz obrazloženje da ponuđeno radno mjesto nije bilo predviđeno ugovorom o sistematizaciji, niti je sporila da joj je istovremeno rečeno da će ponuđeno radno mjesto biti obuhvaćeno novom sistematizacijom, pa je pravilno prvostepeni sud zaključio da usmena ponuda za zaključenje novog ugovora o radu ne može predstavljati mobing. I po stavu ovog suda navedene radnje ne predstavljaju mobing zato što poslodavac ima ovlaštenja da odlučuje o sistematizaciji radnih mjesta, koja može predviđati kako ukidanje, tako i uvođenje novih radnih mjesta, a što je i bilo u konkretnom slučaju. Kako navedene radnje nisu poduzete radi nefizičkog uznemiravanja tužiteljice, niti radi degradacije njenih radnih uslova, odnosno degradacije njenog profesionalnog statusa, tužiteljica nije učinila sa stepenom pretežne vjerovatnoće da je zbog tih radnji pretrpila mobing.

Nadalje, iz činjeničnih utvrđenja prvostepenog suda proizilazi da su tužiteljica i tuženi od 2009. godine do raskida ugovora o radu zaključivali više ugovora i da tužiteljica tada nije to smatrala mobingom, a što opet ukazuje da je tuženi i prije ove reorganizacije vršio planiranje poslova kroz sistematizaciju i reorganizaciju poslova, tako da ponuda za zaključenje novog ugovora o radu zbog reorganizacije i sistematizacije se ne može smatrati mobingom u smislu citirane odredbe člana 4. stav 3. Zakona o zabrani diskriminaciji.

Po stavu ovog suda prvostepeni sud je, za razliku od drugostepenog suda, pravilno zaključio da tužiteljica nije trpila mobing zato što nije obavljala poslove Rukovoditelja Sektora zato što je prestala potreba za obavljanje tih poslova, pravilno cijeneći da je novom sistematizacijom ukinuto to radno mjesto. Kao posljedica toga su nepozivanje na sastanke u tom svojstvu, prestanak prava na 24 satno korištenje putničkog vozila, promjena kancelarija jer su to uslovi rada, koji su bili vezani za obavljanje poslova Rukovoditelja Sektora. Po stavu i mišljenju ovog suda, navedene radnje nisu poduzete radi degradacije radnih uslova tužiteljice ili degradacije njenog profesionalnog statusa, cijeneći da je radno mjesto koje tužiteljica obavljala i ukinuto, a da su predhodni uslovi rada bili vezani za to radno mjesto, kao i da su ovakve promjene radnih uslova uobičajne posljedice reorganizacija i sistematizacija i zato što se za svako radno mjesto predviđaju uslovi rada, koji se vezuju za to radno mjesto.

Po činjeničnim utvrđenjima prvostepenog suda sa istim ili sličnim promjenama bili su zahvaćeni i drugi zaposlenici tuženog, a što drugostepeni sud ne cjeni. Naime, svjedok N.D. u svom iskazu je naveo da nije imao dotadašnje radne zadatke, da je promijenio kancelariju, razdužio laptop, a zadužio centralnu jedinicu (računar), te predao službeno vozilo. Prema izjavi

istog svjedoka, takav odnos je bio i prema zaposleniku A.H., kao i prema svjedoku J. G., koji je radio u istom Sektoru kao i tužiteljica, što opet sve ukazuje da tuženi navdene radnje nije poduzimao samo prema tužiteljici radi mobinga već radi organizacije posla usljed reorganizacije.

Također oduzimanje službenog vozila tužiteljici ne predstavlja mobing jer tuženi je dokazao da je pravosnažnom presudom utvrđeno da tužiteljici nije pripadalo pravo na 24 satno korištenje putničkog vozila, a tužiteljici je za službene potrebe bilo dostupno službeno vozilo, kako je to potvrđeno iskazom svjedoka S.H..

Tužiteljica nije učinila ni vjerovatnim da su radnici tuženog istu izbjegavali po nalogu direktora tuženog, kako je to pravilno zaključio prvostepeni sud na osnovu ocjene iskaza saslušanih svjedoka M.B., S.H., M.R. i D.N.. Svi saslušani svjedoci su naveli da su imali potrebnu komunikaciju sa tužiteljicom, tako da i po stavu ovog suda tužiteljica nije dokazala da je komunikacija sa njom bila zabranjena od strane direktora tuženog. Naime, svjedok M.B. je naveo da nakon što je tužiteljica razdužila vozilo da nije imao potrebe službeno komunicirati dok je to privatno i dalje činio, svjedok S.H. je navela da je sa tužiteljicom imala komunikaciju na sedmičnoj ili mjesečnoj osnovi, svjedok M.R. je navela da je išla na jedno ili dva službena putovanja sa tužiteljicom i dok su sjedile u istoj zgradi da su imale korektan odnos i komunikaciju, a svjedok D.N. je naveo da nakon informatizacije krajem 2014. godine, tužiteljici više nije trebao službeno dostavljati podatke kao do tada jer je imala direktan uvid u iste.

Iz činjeničnih utvrđenja prvostepenog suda ne prozilazi da je tužiteljica dokazala da joj se nije odgovaralo na njene mailove, da joj se nisu dodjeljivali radni zadaci cijeneći da je u Sporazumu navedeno da će se do 30.11.2015. godine izvršiti primopredaju svih poslova, a što ukazuje da je tužiteljica obavljala poslove jer nije ospiravala zaključeni Sporazum, niti je dokazala da nije bilo primopredaje poslova, tako da je pogrešan zaključak drugostepenog suda da je isti potpisan zbog mobinga.

Nadalje tužiteljici je radni odnos prestao na osnovu člana 94. stav 1. tačka b. Zakona o radu sporazumno kako je i navedeno u Sporazumu, uz isplatu otpremnine u iznosu od 80.000,00 KM, a što opet ukazuje da tužiteljica radni odnos nije raskinula zbog mobinga.

Stoga po mišljenju ovog revizijskog suda ne mogu se smatrati mobingom aktivnosti poslodavca koje su opravdane zbog efikasnije organizacije posla. Tuženi je u konkretnom slučaju poduzeo radnje u okviru njegovih zakonskih ovlaštenja radi poslovanja tuženog, a ne u cilju ugrožavanja radnog mjesta tužiteljice ili radi ostvarenja za nju neprijateljske, ponižavajuće ili uvredljive radne sredine, a što sve ukazuje da tužiteljica nije učinila vjerovatnim da je pretrpjela mobing, na način kako je to propisano članom 4. i 15. stav 1. Zakona o zabrani diskriminacije, odnosno tuženi je dokazao da nije poduzimao radnje koje predstavljaju mobing u skladu sa navedenom odredbom.

Kako tužiteljica nije dokazala da je pretrpila mobing, pravilno je prvostepeni sud zaključio da se utvrđena umanjena životna aktivnost od 15% i pretrpljeni strah ne mogu dovesti u uzročno - posljedičnu vezu sa radnjama tuženog, kao posljedica mobinga, pa tako nisu ni ispunjene pretpostavke za isplatu naknade štete u skladu sa članom 12. stav 1. tačka c. Zakona

o zabrani diskriminacije u vezi sa članom 154. stav 1. i člana 200. Zakona o obligacionim odnosima.

Ostali revizijski navodi nisu od odlučnog značaja za donošenje odluke u ovoj pravnoj stvari, pa ih ovaj sud u skladu sa članom 231., u vezi sa članom 253. ZPP-a, nije ni posebno obrazlagao.

Iz navedenih razloga, primjenom odredbe člana 250. stav 1. ZPP, valjalo je reviziju tuženog usvojiti i drugostepenu presudu preinačiti i donijeti odluku kao u stavu prvom izreke ove presude.

Kako je ovaj sud u povodu revizije tuženog preinačio drugostepenu presudu, to je valjalo odlučiti o troškovima cijelog postupka (član 397. stav 2. ZPP). Preinačenjem drugostepene presude tužiteljica je u cijelosti izgubila parnicu pa nema pravo na naknadu troškova postupka, nego je dužna nadoknaditi tuženom troškove parničnog postupka dosuđene prvostepenom presudom u ukupnom iznosu od 7.388,55 KM, koji su pravilno odmjereni od strane prvostepenog suda.

Uz dosuđene troškove u prvostepenoj presudi, u skladu sa odredbom člana 397. stav 1. u vezi sa članom 386. stav 1. ZPP usvojen je zahtjev tuženog za naknadu troškova sastava revizije u visini od 1.558,00 KM, naknade na ime PDV 17% u iznosu od 264,86 KM ukupno 1.822,86 KM. Troškovi tuženog su određeni u skladu sa članom 13. tačka 3a. Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad advokata³, a rok za izvršenje činidbe i početak roka određen je primjenom odredbe iz člana 179. stav 1. i 2. u vezi sa članom 421. ZPP-a. Zahtjev za isplatu troškova na ime takse na reviziju je odbijen jer tuženi nije dokazao da je platio taksu, pa da bi mu pripadalo pravo na isplatu.

Predsjednica vijeća
Jasminka Kubat, s.r.

³ (Službene novine F BiH broj 22/04),